

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21 szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Felolós szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a. könyvnyomdában — Ide intézendők a kiadó hivatali előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árkedezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Tompa-emlékbizottság.

A Tompa-szobor immár áll s gyönyörködte és melegíti a lelkeket Rimaszombatban. Vele újra erősebben föllángol a Tompa-cultus. A leplezés óta innen is, onnan is fel-feltör egy-egy hatalmas lelkesítő szózat. *Tompa-társaságról* is szó esik, ami különben nem új gondolat. Évekkel ezelőtt többek közt már én is irtam róla e b. lapban s akkor a t. szerkesztőség a gondolatot nem ejtette el, hanem eszmélkedésre méltónak ítélte. Nyilvánosan azonban senkisésem eszmélkedett felette s a dolog abban maradt. Most *Józsa Antal* barátom e gondolatot Rimaszombatban megvalósíthatatlannak tartja s amit az ő szép tollával leír, abban tagadhatatlan sok az igazság. Noha a társaság szervezetére nézve egy kis tévedésbe van. Mert ő a fővárosiak mintájára electi scriptoresek körének gondolja a vidéki irodalmi társaságokat is. Ez pedig tudtommal a legtöbb helyen nem így van, s az általa felhozott okoknál fogva nem is lehet így.

De hát ezuttal nem erről szándékozom írni. Azt akarom elmondani ezekben a Tompa-cultusra nézve fogékony napokban, amire a szobor leplezéskor személyesen ohajtottam volna a közfigyelmet felhívni, de mikor a közében észlelt általános jókedv miatt nem lehetett szóhoz jutni.

Egy olyan gondolatot vetek fel, a minnek megvalósítása semmi nehézségbe nem ütközik. Tompához méltó, Rimaszombatra dicsőség. Voltaképpen meg is van a gondolat testesülve más néven, más czállal. Most nincs egyébre szükség, mint új néven új célt tűzni maga elébe e testületnek. Ez a testület a *Tompa-szoborbizottság*, élén a vármegye lelkes alispánjával. Bizonyosan még nem oszlott fel s nem is jó volna ha feloszolnék. Az a szellem, a mely megihlette, a mi édes dalnokunknak, Tompának szelleme. Ujabb feladatok megoldását várja tőle. A hálára kötelezett magyar irodalom a kezdet folytatását méltán reményli ettől a sokra hivatott bizottságtól.

Mi ez a folytatás? A Tompára vonatkozó emlékek gyűjtése. Alakuljon hát át a szoborbizottság *Tompa-emlékbizottsággá!* Gyűjtögesse, szeresse meg, helyezze el Rimaszombatban Tompa kéziratait, ereklyéit, a tőle maradt emlékeket. Jegyzetes albumát, a jászói levéltárba letett fekete könyvét Sok-sok apró, felmaradt tárgyat tőle, a mikről most még alig van tudomásunk. Egyesek itt, vagy amott rejtegetik, őrzik. Műveinek kéziratait, leveleit is ezerfelé vannak. Nagyrész Tornallyán a gömőri ref. egyházmegye könyv-és levéltárában Nálam is egy csomó. Mindezeknek a Tompa összes reliquiáinak, ereklyéinek egyedüli méltó helye Rimaszombatban van.

Hogy hol, miféle helyiségben? Hol lehetne máshol, mint a Tompa szülőházában! Ezt kell az emlékbizottságnak megszereznie s ott egy *Tompa-muzeumot*, egy *ereklyetárat*, vagy ha úgy tetszik, egy *Tompa-szobát* berendezni. Mint a hogy a költő triumvirátos másik két tagjáért élő-haló nagyszalontaiak és kiskőrösiek teszik. A nagyszalontaiak az Aranytól megénekelt híres Csonka-toronyban, a kiskőrösiek pedig a Petőfi szülőházában. Megnéztem most a szobor-leplezés alkalmával a Tompa szülőházát. Még azon módon, de bizony nagyon roskatag állapotban van. Örök kár és szegény volna összedölni vagy szétrombolni hagyni. Egy Tompa-emlékbizottságra vár megvétele és jókarban tartása. Ez a bizottság majd talál módot arra, hogy a Tompa-emlékek mindmennyi nemzeti kincsek, ott teljes biztonságban elhelyeztessenek.

Csak kérem a Tompa-szoborbizottságot, annak lelkes tagjait, elsősorban pedig ügybuzgó, tevékeny elnökét, hogy ne hagyják félbe, amit elkezdettek! Alakuljanak át *Tompa-emlékbizott-*

sággá és ápolják tovább s terjeszszék messzessze a Tompa-cultust! A magyar irodalom és a jelennél hálásabb utókor előtt örök érdemeket szereznek vele magoknak.

S. Szabó József.

Nagyróczei levél.

— A fürdő. Nyaralótelep. Társadalmunk. —

A „nagyróczei fürdő részvénytársaság“ megalakításának sikertelensége miatt egyáltalában nem vesztettem el reményemet, hogy ennek a szép fekvésű, de elhanyagolt fürdőnek egyszer csak mégis felvirrad. Ime, hajjalodik már. Csak most aztán meg kell ragadni minden eszközt, hogy a hajnal után felderüljön a szép nap is, nehogy úgy járjunk, mint a líkéri vasolvasztókkal, a melyek ma Rőczen lehetnének. — Miről is van szó? Arról, hogy a tanügy munkásainak itt állandó nyaralótelepe mielőbb felépüljön. A tárgyalások már folyamatban vannak a tanítók országos egyesületének körében és a miniszteriumban is. Az eszméről már előbb is értesíthettem volna e lap olvasóit, de vártam, hogy érjék. Most azonban „Az állami tanítók országos egyesületének“ derék elnöke Kozma László, ki igen jól ismeri vidékünket, a „Néptanítók Lapjában“ nyilvánossá tette a tervet, közölve a következő kis felhívást:

„Üdülést kereső tanítók, tanítónők s általában a tanügy munkásainak figyelmébe ajánlom a nagyróczei nyaralást, a hol gyönyörű és kellemes vidéken lakás és ellátás, még pedig igen jó ellátás egy egyének havi 60 koronába, kettőnek 56-ba, háromnak 52—54-be kerül, a mint egy, két vagy három egyén lakik egy-egy szobában. Közvetlen a város mellett kitűnő vasas fürdő, tanügyi munkásoknak egy fürdő 30 fillér. Fenyves és gyönyörű erdős részletek. A mult évben már számos tanító család nyaralt ott. Rőcze vasútállomás. Felvilágosítást készséggel ad a városi polgármesteri hivatal. Minden téren a legnagyobb kedvezmény. Nagyrócze város hatósága és az ott működő derék polgári isk. tantestület mindent megtesz, hogy e helyen a tanítóknak kényelmes üdítő telepe mielőbb létesüljön. Önálló telep létesítése iránt a tárgyalások most vannak folyamatban, annyit már jeleztek, hogy a község, t. i. Nagyrócze minden áldozatra kész, hogy ott ez a telep létesüljön. A mennyiben a szegénysorsú tanítók és tanítónők segélyezéséről is szó van, a tárgyalások folyamán felvetett azon eszme, hogy az ottani áll. iskola négy terme ingyen lakásul rendeztetnek be s jövőre a polgári és felső kereskedelmi iskola internátusa csekély díjért adná az ellátást is. Kelt Debreczenben, 1902. június 12-én. Kozma László sk., az állami tanítóegyesület elnöke.“

E kis felhívásnak már megvan az eredménye. A tanügy munkásai igen nagy számban jelentkeznek s félt, hogy nem kapunk részükre elég lakást. A fürdő gondozására a várostól kijelölt bizottság mindent megtesz, hogy az eddig elhanyagolt fürdőhely kedves, kellemes kiránduló, séta és tartózkodási hely legyen, a hol mérsékelt áráért lehessen jó ételt és italt kapni.

A jó ital és mérsékelt ár hatása már is meglátszik, mert évek óta nem volt fürdőnk oly látogatott, mint ma. Es nemcsakára jönnek a nyaralók. E tekintetben itt nyilvánosan szeretném valamire felhívni Rőcze lakosságának figyelmét.

Tiszteljük egymásban az embert, tiszteljük a vendéget. Adjuk jelét, bizonyosságát a magyar vendégszeretnek, mint a hogy ezt Svajcz élelmes lakossága teszi, melynek jelentékeny része az idegenek részéből él. Csak előzékenységgel, vendégszeretettel tudjuk vonzóvá tenni szép vidékünket, kies fürdőnket, melyen ha a nyaralótelep felépül, nem egy két tanító fog majd nyaralni, hanem ide jön a tanügy munkásainak tömege, az elemi iskolai tanítóktól az egyetemi tanáron át a lemagasabb miniszteri hivatalnokig, úgy, hogy 2—300 idegen teszi majd élénké minden nyáron a rőczei társadalmi életet. S ez fontos ám a mezőgazdára, az iparosra s a kereskedőre egyaránt, mert megszorodik a munkája s értékesíteni tudja termékeit.

De végtelen fontos e tény társadalmi és nemzeti-ségi szempontból is. A tanügy munkásai magyar hazafias szellemet hoznak s terjesztenek itt s csakhamar kiköszörülnek azt a csorbát, melyet egy-két ember meg gondolatlan és hazafiatlan cselekedete Nagyrócze város hazafias hírére ejtett. Eppen ezért ismétlem, az eszmét nem szabad kicsinylően fogadni. A polgárságnak s a városnak minden lehető meg kell tenni, minden áldozatra készen kell lenni, hogy a nyaralótelep létesüljön. Tudomásom szerint a város polgármestere örömmel karolta fel az eszmét s ennek megvalósítása érdekében már tárgyalt is a felsőbb körökkel.

A mikor mindezeket örömmel konstátálom, végtelen elszomorító hatással van reám, hogy Rőczen a hazafiat-

lan elemek ujabb időben sűrűn mozgolódnak s jelentékeny táborra tömörülnek. Itt az ideje tehát, hogy a magyar elem a hazafiatlannal szemben egységessé olvadjon. Nem szabad megengednünk, hogy a mi gyengeségünkől erőt, kitartást merítsen a hazafiatlan elem, mely határozott cél felé egységesen, összetartóan törekszik.

Makfalvi Ferencz.

Nőegyesületi közgyűlés.

Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyesülete június 29-én d. u. 3 órakor tartotta évi rendes közgyűlését, *Molnár Józsefné* alelnök és özv. dr. *Marikovsky Istvánné* igazgató vezetése mellett. Az egyesület lelkes és tevékeny elnöke: *Samarjay Jánosné* messze fürdőben *Karlsbatban* üdül, a honnan táviratilag üdvözölte a közgyűlést. A jóleső figyelmet a közgyűlés az alelnök és az igazgató együttes indítványa, de sőt minden egyes tagnak szíve óhajta alapján a következő távirattal viszonozta: „Fáj a szívünknek, hogy becses jelenlétét nélkülöznünk kell. Mégis nagyon jól esett mindnyájunknak, hogy lélekből megjelent közöttünk. Szíves üdvözlétere egyhangú lelkesedéssel ez a válaszuk: Szeretett elnökünket viruló egészségben hozza vissza a jó Isten nekünk!“

A közgyűlés ezután a választmánynak következő évi jelentését hallgatta meg:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

„Gyakran csendes a folyó, de mély.“

A természet csodás tüneményein merengő költőnek emez, az emberi szívvilágra, a saját szerelmére alkalmazott hasonlata, találó szóképe jut önkéntelenül eszünkbe, ha jótékony egyesületünknek az elmúlt 1901—1902. évi történetén fut végig szemlélődő tekintetünk.

Munkásságunk, működésünk valóban olyan volt, mint a csendes, zajtalan folyó, a mely mégis mélyeseges szeretettel, szerető gondnal táplálta a reája bizott, a nála életet, menedéket kereső gyöngye növényeket: a szülőiktől megfosztott, szerencsétlen árvákat és az ügyefogyott elaggottakat.

12 fiút és 9 leányt, összesen 21 árva gyermeket vettünk oltalmunkba az elmúlt éven át. Mindeniket részint — ha volt — édes anyjuk, részint érző szívű emberek felügyelte alá helyeztük; gondoskodtunk élelmükről, ruházatukról, iskoláztatásukról; mindenik nyert egy-egy gyámányát az egyesület nemes lelkű tagjai közül. Ezek időnként meg is látogatták őket, viszont minden árva tartozott havonként legalább egyszer megjelenni a gyámányánál ápolójával és egy könyvecskével együtt, melyet a választmány a megjelenés pontos ellenőrzésére és köteles megtartása végett osztott ki közöttük. El is jártak, meg is jelentek hűségesen és szívesen, mert hiszen mindig és mindenütt jutott mindenkinek valami a jó gyámánya kezéből! S így a pártfogoltak feletti felügyelet még bensőbb, még szorosabb volt ez évben, mint eddigelé.

Adtunk még 10 elaggott nőnek is állandóan mindennapi kenyeret. S ezenfelül is mindenkor készséggel segítettünk kisebb-nagyobb összegekkel azokon, a kik inségükben hozzánk fordultak; de csak ha valóban meggyőződünk róla, hogy szükkőlködnek s hogy a nyomort nem a saját rosszasságuk hivta el házikóik küszöbére pillanatnyi vagy talán állandó vendégül.

Csakis olyanokat bocsátottunk el üres kézzel a nálunk bekopogtatók közül, a kikről tudtuk, hogy adományunk nem jótékony volna rájuk nézve, hanem gonosz vágyaik, szenvedélyök kielégítésének ujabb, káros eszköze és csak a legkritikább esetben kellett kérvényt fedezet hiánya miatt elutasítanunk.

A valóban inségesek, az árvák és elhagyott elaggottak sohasem kopogtattak be hiába: kérésüket mindenkor meghallgattuk és anyagi erőnközv mérten teljesítettük is.

Ily segélyezésekre és az árvák ellátására összesen 1423 korona 66 fillért fordítottunk.

Támogattuk a testvér Fehér-kereszt egyesületet is nemes törekvéseiben 200 koronával, a helybeli községi polgári leányiskolát is 200 koronával.

Összes kiadásunk 1897 korona 21 fillér volt. Ezzel szemben a bevételünk 3085 korona 21 fillért tüntet fel A pénztári maradvány tehát 1188 korona.

E szép eredményt részint új és régi alapítványok befizetésének, részint egyesek és intézetek nemesszívű adományainak köszönhetjük.

Mert örömmel és hálával kell megemlitenünk, hogy ez évben is felkerestek minket sokan érdeklődéssel és pénzbeli jelentékeny támogatásukkal.

Igy alapító tagjaink díszes sorába léptek: *Boczkó*

Dánielné 200 koronával, *Gaál* Emilné 40 és *Tóth* Béláné urnók 40 koronával.

Reudes tagjaink között üdvözölhetjük *Horváth* Zoltánné és *Kubinyi* Andorné urnókat.

Adományokat kaptunk régi, állandó pártfogóinktól a *rimaszombati takarékpénztártól*, a *gömörmezei nép- és iparbanktól* és *gömörmezei takaré- és hitelbanktól* is *Szerényi* János urtól, mint minden évben, úgy most is 10 koronát. — Fogadják hálás köszönetünket mindnyájan!

Hálával és köszönettel kell megemlékeznünk mindazon nemes emberbarátokról is, a kik karácsonyi és új-évi gyűjtésünket fillérekkel ez évben is oly szép eredményre juttatták!

Kegyes jóságuknak köszönhető, hogy kiesiny pártfogoltjainknak felállíthattuk a karácsonyt. Az a meghatározó jelenet ott a fényes szeretet-fa körül, a kisdedek sugárzó boldogsága, hálás tekintete, örömkönyvei: ezek a legszebb jutalmak mindazoknak, a kik bármivel is hozzájárultak az öröm-est létesítéséhez!

Magukat megnevezni nem akaró kegyes szívek, szeretett elnökünk meleg alsó- és felső ruháscakkal, friss kalácsal, süteménnyel, gyümölcsessel rakták körül, aggatták tele a szép tál. Nagytiszteletű *Glauf* Pál ág. h. ev. főesperes ur apostoli szép beszéddel, gyönyörű imával emelte ünnepegyünk áhítatát.

A jó Isten fizesse meg mindannyiok jóságát és szíves közreműködését.

Az e czérra begyűlt 157 korona 60 fillérből 104 korona 14 fillért 19 gyermek között osztottunk fel külön takarékkönyvecskében.

Egyesületünk törzsvagyona 44304 kor. 99 fillérré emelkedett.

Pedig csaknem 50-re rug azon szegényeknek, árváknak a száma, a kiknél a természet okozta nagy veszteséget pótolni igyekeztünk; a kiknek szenvedéseit részint állandó, részint ideiglenes segélyeinkkel enyhíteni törekedtünk.

S e számok beszélnek el a legszebben, leghívebben, hogy jótékony egyesületünknek viruló fája évről-évre mily hatalmasan fejlődik, terebélyesedik; hogy árnyékában évről-évre mind több és több szegény pihenhet meg; hogy gyümölcseivel hova tovább — annál inkább többen és többen olthatják szomjukat, csillapíthatják éhségüket.

Ezek a számok s ez az elmúlt év is hatalmasan megnövelte azon szép reményünket, hogy szeretve-szeretett elnökünk hő vágya, jövő terveinek legszebbike talán már nem is lesz sokaig vágy és ábránd többé, hanem, hogy gyors léptekkel közeledik immár az árvák állandó otthonának: az árvaház felállíthatásának az éve, sőt talán még a napja is!

Az érdem érte nem a mienk. Hanem mindazoké, — egyenként és együttesen — a kik ez egyesületet ez-éltől 46 évvel megalapították; s mindazoké, a kik azt azóta és jelenleg is folyton-folyvást segítik, támogatják.

Mi, az ügyek intézésével megbízott választmány: csak kötelességünket teljesítettük. Szeretve tisztelt, mélyen érző, fenkölt lelkű elnökünk *Samarjay* Jánosné és az ő hűséges segítő elnök-társa: *Molnár* Józsefné körül csoportosulván s az ő lelkesedésüktől, a szent ügy iránti szeretetüktől vezetve, továbbá a derék tisztikar többi tagjainak, az igazgatás nehéz tisztét páratlan kitartással végző öv. dr. *Marikovszky* Istvánné; bölcs tanácsadóinkra: *Baksay* István kir. tanácsos, titkárnknak; — *Eperjessy* József lelkismeretes és pontos pénztárosunknak és a kötelességét mindenkor szeretettel teljesítő jegyzőnek: *Wallentinyi* Dezső dr.-nak buzgalomában megnyugvást és abból erőt merítvén: hiven és szeretettel iparkodtunk megfelelni a belénk vetett bizalomnak.

S habár a külső szereplést, melyet tőlünk a társadalom megkívánt, ez évben meggátolták is az ellenséges körülmények: betegség és gyöngékedés, melyeknek nyomásztó hatását szeretve-szeretett elnökünk távolléte által ma is mindannyian őszinte sajnálattal, fájón érezzük — munkánk bár csendes, mégis rendes mederben folyt.

Nyugodtan idézhetjük tehát, mert hiszen a szent cél és a nemes ügy iránti szerelmünket hiven fejezik ki a nagy költő e sorai:

„Im szerelmem ekkép változik, de
Soha meg nem szűnik, mindig él,
S nem gyöngül, ha néha szelidebb is...
Gyakran csendes a folyó, de mély.“

Mélyen tisztelt közgyűlés! Jelentésünket azon kére-ssel tejezzük be, hogy azt szívesen tudomásul venni s minket becses érdeklődésükkel, jóakaratu támogatásukkal megtisztelni s a jövőben is segíteni méltóztassék.

E jelentést, mely hiven tükrözteti vissza a jótékony egyesületnek mult évi működését, jóváhagyólag tudomásul vették és a tisztikarnak, valamint az egész választmányának buzgó, áldásos munkásságaért a közgyűlés lelkesen jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavazott.

A jelentés felolvasása után megjelentek az árvák ápolóikkal együtt. Hozzájuk *Baksay* István kir. tanácsos, az egyesületnek örök ifju titkára intézett lendületes, szép beszédet, hálára és jó viseletre buzdítván őket.

A közgyűlés a látottak és a hallottakkal teljesen megelégedve az elnök éltetésével oszlott szét; az árvák pedig a messze távolból is rájuk gondoló nemesszírú elnök jóságából részükre elkészített pompás oszonnára vonultak jókedvűen s kis szívecskéikben áldva emlegetvén jötevőjüket! —ő.

A népszámlálás eredménye vármegyénkben.

(Vége.)

7. *Dobsina r. t. város* 16530 kat. hold. területen 5109 polgári, 6 katonai, összesen 5115 jelenlevő. 35 külföldi honos, 304 külföldön távollevő. 2391 férfi, 2724 nő. 6 évnél fiatalabb 905, 6—11 éves 733, 12—14 éves 344, 15—19 éves 454, 20—39 éves 1339, 40—59 éves 893, 60 évnél idősebb 446, ismeretlen 1. Nőtlen, hajadon 2826, házassal 1731, özvegy 557, törv. elvált 1. Magyar 746, német 2790, tót 1509, oláh 1, egyéb 69. Magyarul beszélni tud 2426. Róm. kath. 1901, gör. kath. 134, ágost. ev. 2846, ev. ref. 120, unitárius 4, izraelita 110. Ir és olvas 3445. Lakóházak köből vagy téglából 418,

kő vagy téglalappal vályog vagy sárból 388, vályog vagy sárból 37, fából vagy egyéb anyagból 99. Cserép, pala vagy bádogtetővel 7, zsindey vagy deszkatetővel 935, összesen 942.

8. *Jolsva rend. tan. város* 8133 kat. hold területen. 2603 polgári és 187 katonai, összesen 2790 jelenlevő. 31 külföldi honos, 22 külföldön távollevő. Férfi 1441, nő 1349. 6 évnél fiatalabb 377, 6—11 éves 336, 12—14 éves 157, 15—19 éves 236, 20—39 éves 918, 40—59 éves 524, 60 évnél idősebb 242. Nőtlen, hajadon 1475, házassal 1107, özvegy 204, törv. elvált 4. Magyar 2167, német 31, tót 565, egyéb 27. Magyarul beszélni tud 2410. Róm. kath. 893, gör. kath. 23, ágost. ev. 1598, ev. ref. 111, izraelita 165. Ir és olvas 2118. Lakóházak köből vagy téglából 173, kő vagy téglalappal vályog vagy sárból 186, vályogból vagy sárból 64, fából vagy más anyagból 52. Cserép, pala vagy bádogtetővel 22, zsindey vagy deszkatetővel 453, összesen 475.

9. *Nagyroczke r. t. város* 4340 kat. hold területen. 1808 polgári, 4 katonai, összesen 1812 jelenlevő, 8 külföldi honos, 23 külföldön távollevő. 848 férfi, 964 nő. 6 évnél fiatalabb 234, 6—11 éves 200, 12—14 éves 138, 15—19 éves 218, 20—39 éves 467, 40—59 éves 376, 60 évnél idősebb 179. Nőtlen, hajadon 947, házassal 671, özvegy 193, törv. elvált 1. Magyar 844, német 30, tót 933, oláh 1, horvát 1, egyéb 3. Magyarul beszélni tud 1347. Róm. kath. 521, gör. kath. 26, ág. ev. 1105, ev. ref. 60, izraelita 100. Ir és olvas 1356. Lakóházak köből vagy téglából 101, kő vagy téglalappal vályog vagy sárból 63, fából vagy más anyagból 40, Zsindey vagy deszkatetővel 327.

10. *Rimaszombat rend. tan. város* területe 6172 k. hold. Jelenlevő népesség 1900-ban 5776 polgári és 73 katonai, összesen 5849. 40 ebből külföldi honos, külföldön távollevő 14. Férfi 2842, nő 3007. 6 évnél fiatalabb 645, 6—11 éves 553, 12—14 éves 408, 15—19 éves 749, 20—39 éves 1763, 40—59 éves 1238, 60 éven felül 493. Nőtlen, hajadon 3288, házassal 2094, özvegy 441, törv. elvált 26. Magyar 5424, német 69, tót 322, oláh 8, ruthén 3, egyéb 23. Magyarul beszélni tud 5766. Róm. kath. 2336, gör. kath. 38, gör. keleti 5, ágost. ev. 1058, ev. ref. 1816, unit. 1, izraelita 595. Ir és olvas 4476. Lakóházak köből s téglából 736, kő és téglalappal vályog vagy sárból 25, vályogból vagy sárból 59, fából vagy más anyagból 251. Cserép, pala vagy bádogtetővel 595, zsindey vagy deszkatetővel 471, nád vagy zsuptetővel 5, összesen 1071.

11. *Rozsnyó r. t. város* területe 6852 kat. hold. Jelenlevő 5192 polgári, 6 katonai, összesen 5198, külföldi honos 33, távollevő 4. Férfi 2469, nő 2729. 6 évnél fiatalabb 683, 6—11 éves 665, 12—14 éves 432, 15—19 éves 678, 20—39 éves 1437, 40—59 éves 949, 60 éven felül 353, ismeretlen 1. Nőtlen, hajadon 3108, házassal 1656, özvegy 425, törv. elvált 9. Magyar 4768, német 173, tót 233, egyéb 24. Magyarul beszélni tud 573. Róm. kath. 3056, gör. kath. 26, gör. keleti 1, ág. ev. 1357, ev. ref. 374, izr. 384. Ir és olvas 3885. Kő vagy téglalappal lakóház 403, kő vagy téglalappal sárból vagy vályogból 199, vályogból vagy sárból 160, fa vagy más anyagból 64. Cserép, pala vagy bádogtetővel 227, zsindey vagy deszkatetővel 599, összesen 826.

Vármegyei összeg: 745295 kat. hold területen jelenlevő 183414 polgári, 370 katonai, összesen 183784. 699 külföldi honos, 3275 külföldi távollevő. Férfi 89103, nő 94681. 6 évnél fiatalabb 29062, 6—11 éves 22933, 12—14 éves 11079, 15—19 éves 17151, 20—39 éves 50306, 40—59 éves 37015, 60 évnél idősebb 16224, ismeretlen 14. Nőtlen, hajadon 90790, házassal 77991, özvegy 14799, törv. elvált 204. Magyar 103660, német 4059, tót 74517, oláh 20, ruthén 10, horvát 37, szerb 1, egyéb 1480. magyarul beszélni tud 125581. Róm. kath. 79838, gör. kath. 4344, gör. keleti 84, ágost. ev. 59459, ev. ref. 34707, unitárius 9, izraelita 5339, egyéb 4. Ir és olvas 118747. Kőből vagy téglából álló lakóház 9661, kő vagy téglalappal vályog vagy sárból 10239, vályog vagy sárból 4562, fából vagy más anyagból 9055. Cserép, pala vagy bádogtetővel 13437, zsindey vagy deszkatetővel 14273, nád vagy zsuptetővel 5807, összesen 33517.

A csizi fürdő-részvénytársaság közgyűlése.

A csizi jód-bróm fürdő beszámoló napja volt június hó 30-án, mikor a részvényesek közvetlenül is meggyőződhetek a fürdő vezetéséről s annak eredményéről, melylyel a részvényesek a közönséggel együtt meg vannak ugyan elégedve, mert hiszen sok türelem és kitartás kell ahhoz, hogy a haladás nálunk roppant lassu processusa, legalább a gyógyfürdők terén fokozott legyen, de joggal nem tartjuk elegendőnek azt a csekély támogatást, melyben a vezetőség részesül akkor, mikor egy hazánkban páratlanul álló gyógyfürdő fejlesztéséről van szó. Es ez a türelem meg van. A kis fürdő pedig biztos lépésekkel töri tovább az akadályokkal bőven megrakott rögös utat és a haladás szemmel látható, kézzel fogható.

Mert hiszen, a ki érdeklődik egy kissé az érdeklődésre igazán méltó fürdő iránt, az megtudhatja, hogy a mult évi idényben 1056 beteg volt ott s hogy a hazai gyógyfürdők sorában, a balaton-melléki fürdők leszámításával Csizi látogatottság tekintetében a 7-ik helyen áll; a fürdővendégek ez idén is naponta sűrűn érkeznek s már maig mintegy 550 vendége van az áldásos jód-bróm forrás vizét szolgáltató fürdőnek.

A telep is szépen fejlődik. A fásítás folytonos munkálatainak már most is meg van a szép eredménye. A szünidei gyermek-telep egyesület — mely dr. *Tausz* jeles fürdőorvosban itt lelkes apostolára talált — 20 leányt küldött ide s augusztusban 30 fiú-gyermek jön. A dombtetőn *Pazar* Andor, nagy vidéken ismert és kedvelt sebész berendezte az állami alkalmazottak részére épített lakot, azonkívül *Süteő* István ügyvéd is kényelmes berendezéssel látta el a Margit-lakot. Van ott Pension,

Ilona-lak stb. stb. úgy, hogy néhány év múlva igazán nagy és teljes komforttal berendezett fürdőhelylyé avatják a gyógyhely fellendítésén páratlan kitartással fáradozók.

A közgyűlés az igazgatósági épületben volt s ott voltak: *Molnár* József, *Horváth* János, *Süteő* István, *Marikovszky* Géza, *Glos* Arthur, *Pazar* Andor, *Horváth* József, később jöttek: dr. *Löcherer* Tamás és dr. *Meskó* Miklós. — A szabályszerűen egybehívott közgyűlésen 145 részvény volt képviselve. Elnökké: *Molnár* Józsefet, jegyzővé: *Horváth* Józsefet választották. — Előbbi ndvözölve a megjelenteket, megnyitotta a közgyűlést, melyen nagy figyelemmel hallgatták és tudomásul vették a *Glos* Arthur igazgató jelentését a mult évi forgalomról és tevékenységéről, melyben elismeréssel emlekeztek meg dr. *Tausz* fürdőorvos működéséről s azon örvendetes mozgalmáról is referál, mely szerint tekintélyes orvosi körökben mozgalom indult meg az iránt, hogy a részvénytőke 100000 koronával emeltesse fel annyival inkább, miután a kibocsátandó részvények biztos elhelyezésére van kilátás. — A közgyűlés azt határozta, hogy e tárgyban f. évi augusztus havában rendkívüli közgyűlést hívnak össze.

A nyereség és veszteség számlát, a vagyon és teherkimutatást, szóval a mérleget, melyet lapunk mult számában közöltünk, a közgyűlés tudomásul vette s a felmentvényt az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak megadta. Örömmel vették tudomásul, hogy az óriási nagy munkával járó leltár *Glos* igazgató elkészítette s a mult évi 12562 korona 96 fillér tiszta nyereségből 8000 koronát — részvényenként 40 korona azaz 4% — osztalékként fizetnek ki, a felmaradó összegből pedig az 1900. évben történt építkezések még ki nem egyenlített számláit fizetik ki.

Ezután a választások következtek. Az igazgatóságból kilépő *Glos* Arthur és *Horváth* József, kiknek megbízatásuk lejárt, újra megválasztottak. *Horváth* János felügyelőségi tag lemondását őszinte sajnálattal és eddigi működése elismerésével vették tudomásul. A felügyelőség tagjai lettek: dr. *Löcherer* Tamás, *Marikovszky* Géza, *Samarjay* János és *Szabó* Elemér.

Végül ifj. *Süteő* István azt az igazán okos és helyes indítványt tette, hogy a Koburg hercegi uradalmához tartozó s a fürdő közelében levő „Dojna“ erdőből 3—4 hold terület díjtalan vagy mérsékelt díj mellett való átengedése iránt a tulajdonos Koburg herceget keressék meg. Ez kellemes kirándulási hely volna a fürdővendégeknek. Az indítványt elfogadták s a lépések megtételével az igazgatóságot megbizta a közgyűlés.

Ezután az étteremben igen csinosan és izlésesen díszített asztalnál találkozott egy szép társaság, melyben a közgyűlésen megjelentek sorát díszes hölgy-koszoru ékesítette. Ott voltak: *Hámos* Lászlóné, *Bornemisza* Lászlóné, *Glos* Arthurné, öv. *Diószeghnyé*, *Molnár* Józsefné, dr. *Meskó* Miklós, *Ragályi* Gyuláné, *Farkas* Zoltánné, *Horváth* Józsefné, ifju *Süteő* Istvánné és *Glos* Vilma, továbbá néhány elkelő fürdővendég.

Az első pohárköszöntőt *Marikovszky* Géza hercegi uradalmi tisztartó mondotta s örömet fejezte ki a fölött, hogy a leltár elkészült, lelkes szavakkal éltette az igazgatót, ki a fürdő érdekében oly rendkívül sokat és szép eredménnyel fáradozik. Majd *Molnár* József igazgatósági elnök gyönyörű tósztnban éltette a szép hölgy-koszort. Több pohárköszöntő nem is volt. A kitünő ebéden mindvégig emelkedett hangulat uralkodott.

Emléket Ferenczynek!

Rimaszombatban a régi temetőben van egy jeltelen sir. „Se kő, se kereszt, semmi!“ Gyom verte fel, belepte sűrű perje.

„Ferenczy! Adjon Isten hálásabb nemzedéket neked!“ — e szavakra fakadt egyik legnagyobb esztetikusunk a behorpadt sir láttán.

Mert az elfeledett hant alatt a legelső magyar művész-szobrász: *Ferenczy* István alussza örök álmát.

A magyar művészi képtaragásnak úttörője, mai európai hírű művészeinknek első mestere, szellemi apja. Szegény mesterembernek volt a fia. Es ő belső sugallattól ösztönözve mégis messze idegenben járt, hogy az olasz Canova remekalkotásain fejlesse izlését, istenadta művészi képességeit a nagy dán mester: *Thorwaldsen* vezetése mellett!

S aztán haza sietett telve ihlettel, vágygyal, hogy megteremtse forrón szeretett honában azt, a mi abban addig még nem létezett: a magyar szobrászatot!

Lázassal szorgalommal fogott a munkához. Alkotásai-val dicsekszik az ősi debreczeni kollegium, a budapesti muzeumkert, az esztergomi bazilika stb. Többi hagyatékát megőrzi majd az országos szépművészeti muzeumnak *Ferenczy*-szobája.

Sokat dolgozott. Vésője alól sok remekmű került ki. A holt kőbe életet lehelte. Egy, csak egyetlen egy nagy büne — nem! érénye volt: imádatl szerette hazáját! Mindent magyarul a magyarnak! Ne csak a kéz, ne csak a lélek, az eszme: legyen a kő is magyar! Ez a nagy nemzeti érzés szegte szárnyát. Kortársai nem értették meg, félreismerték, sőt teljesen el is felejtették.

Oly korban élt, mely nem ért rá a művészettel törődni; melyet más eszmények lelkesítettek, mint őt. S oly időben — 1856-ban — halt meg, melyben a letiport magyar kebeléből egészen más sóhajtás, más sóvárgás tört elő, mint az ő csalódott, égbeszálló lelkéből.

Azóta hazánk felett ismét kiderült. A tudomány, az irodalom és a művészet mezőin szép virágok nyílnak.

Es a *Ferenczy* sirja ma is jeltelen!

A minap ércben köztünk megjelent nagy szellem: *Tompa* figyelmeztetett súlyos mulasztásunkra. *Tompa* vezetett az elhagyatott sirhoz is, mely vádolólág szól hozzánk mindnyájunkhoz.

E vád és a nagy tudós felkiáltása az egész művelt magyar társadalmat illeti.

Vádol, de buzdít is. Ertsük meg mind a kettőt! Pótoljuk a multnak mulasztását; legyünk hálásak és kegyeletsek az első magyar szobrász iránt.

Állítsunk emléket *Ferenczy*nek!

Nagynevű írónk a napi sajtóban szebbnél szebb terveket vetnek fel.

Kiváló szobrász-művészünk: *Holló* Barnabás hoz-

zánk intézett szép levélben az emlék mintázását ingyen ajánlja föl.

Es 14 lelkes művész-növendék — a nagy Strobl tanítványai — kész a rendelkezésre adott anyagból az emléket minden jutalom nélkül kifragolni!

Ily lélekemelő mozzanatok mellett maradhat-e illetlenül az a művelt magyar társadalom, mely minden szépért és nemesért nemcsak lelkesedni, hanem áldozni is tud?!

Nem!

Mert mi úgy érezzük, hisszük, tudjuk, hogy adakozásra hívó szavunk erős bérczeinken, kalászos ronáinkon mindenütt szíves fogadtatásra és viszhangra talál.

Mi bízva bízunk abban, hogy Ferenczynek emlékszobra nemsokára állani fog, hirdetőn az ő dicsőségét, de még inkább a művelt magyarságnak nagyjai iránti halás kegyeletét!

Ugy legyen!

A legeskegyőbb adományokat is halás köszönettel fogadja és hírlapilag folyvást nyugtáznai fogja: a „Gömör-Kishont” társadalmi és szépirodalmi hetilap szerkesztősége Rimaszombaton.

Eddigi gyűjtésünk eredménye a következő:

Hanvay Zoltán földbirtokos Hanva 50 kor.
A főgimnáziumi ifjuság multságának tiszta jövedelme 30 kor.

A „Budapesti Hirlap” szerkesztőségéhez küldött s lapunkhoz áttett adomány 14 kor.

Goldstein József a javára megítélt bírságpénzt jótékonycéllal ajánlotta fel. Ebből átadott 5 kor.

A „Gömör-Kishont” szerkesztősége (Dr. Dienes Gyula, Bodor Armin, dr. Cziner Miksa, Fodor Zoltán, dr. Fülöp Dezső, Glauk Pál ifju, dr. Institórisz Endre, Józsa Antal, dr. Kármán Aladár, dr. Kovács László, Lukács Géza, Majthán Arnold, Matoesy Pál, Rábelly Miklós, Terhes Samu, Ternyey János, Törköly József, dr. Veress Samu, dr. Wallentinyi Dezső) 27 kor.

Ragályi István, Krayzel Miklós, Dapsy Rezső, Szász Kovács Géza, N. N., N. N., N. N., N. N. 1—1 kor., Schultz Sándor 20 fillér. 8:20 fill.

Összesen: 134 20 f.

Előfizetési felhívás.

Lapunk jelen száma ez évnegyedben az első s ezen számunkkal megkezdjük az új negyedet. A lefolyt utolsó hónapok igazán változatosak, eseményekben gazdagok voltak s lapunk évek hosszú sora óta követett irányához és álláspontjához hiven közönségünknek az eseményekről hűséges, komoly és tárgyilagos referárákkal szolgált. A megyei társadalmi és közélet hűséges organuma volt, mely komoly magatartásával igyekszik a közönség támogatását kiérdemelni. Ezért most, mikor az új évnegyed megkezdődik, tisztelettel felhívjuk lapunk előfizetőit, barátaikat és olvasóit, hogy lapunkra előfizetni, illetve lejárt előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek; azokat pedig, kik az előfizetési díjjal hátralelben vannak, kérjük ennek beküldésére, mert ellenkező esetben a lap további küldését beszüntetjük.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona.
Félévre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.
Rimaszombat, 1902. június hó 26-án.

A kiadóhivatal.

Hirek és vegyesek.

Róbert Károly mellszobra. A Ferenczy István szobrász-művész hagyatékából származó Róbert Károly királyt ábrázoló mellszobrot, mely Rimaszombat városának ajándékozta, f. évi június 29-én vette át Dr. Kovács László városunk polgármestere özv. János deák Andrástól. A kérdéses szobor értékét abban birja, hogy a művész azzal a város egyik legnagyobb jöltevőjének emlékét akarta megörökíteni. A legtöbb és legértékesebb szabadalmakat ugyanis Rimaszombat városa Róbert Károly koronás királytól (ki 1308-ik évtől uralkodott) nyerte, mely ténynek okmányai a városi levéltárban mai nap is megvannak. Minthogy a szobrot a művész is szülővárosának szánta — noha korai halála miatt azt be nem fejezhette — városunkra igazi kegyeletes értékkel bir, miért is a szobor a város tulajdonában méltó helyén lesz. A városi hatóság a tanácssteremben szándékozik a történelmi becsű emléket elhelyezni.

Kinevezés. Harmatzy Dezső a honv. miniszteriumhoz beosztott min. segédtitkár — városunk jeles szülöttét — ő felsége miniszteri titkárrá nevezte ki. Öszintén üdvözljük!

Az érettségi vizsgálatok a helybeli egyesült prot. főgimnáziumban június 28-án értek véget. Az eredmény teljesen megnyugtató, sőt jónak mondható. Mert bár a jelentkezett 42 ifju közül kettőt egész évre vetett vissza a bizottság, az ötöt a szeptemberben Rozsnyón megtartandó javító vizsgálatra utasított egy egy tárgyból, de négyen Bernát Géza, Bodicsky Iván, Eckstein Ignác és Rády Albert jelesen és tizenegyen jó eredménnyel állottak ki a vizsgálatot és a többi tanuló is értelmesen és mindenik a maga tudásához képest önállóan, szépen felelt. A záróertekezlet végén a tiszai ág. h. ev. egyházkerületet képviselő egyházi elnök: Liszkay János rimabrézói ev. lelkész és kishonti esperes, valamint a kormány képviselője megjelent dr. Genersich Antal budapesti egyetemi orvostanár is jegyzőkönyvbe vették elismerésüket és köszönetüket az iskola tanárai iránt, a kik a vizsgálat tanúbizonyosága szerint nemcsak erős, biztos alapot adtak az ifjuságnak a magasabb tudományokban való tovább haladáshoz, hanem az életben annyira szükséges önálló gondolkodásra és szerény, de férfias fellépésre is nevelik őket. Viszont Bodor István igazgató a tanári kar halás köszönetét tolmácsolta a nemesszívű elnök, a kormánynak tudós képviselője és az igazgatóválasztmányt képviselő Baksay István kir. tanácsos előtt, mint a kiknek az ifjakkal szemben tanúsított barátságos jóindulata nagyban hozzájárult ahhoz, hogy azok bátran

és nyugodtan megfeleleltek a hozzájuk intézett kérdésekre. Az elnök és a kormányképviselő tiszteletére a vizsgálat teljes lezárása után a tanári kar közös ebédre gyűlt össze a kaszinó külön termében.

Áthelyezés. Városunk fiatalágának egyik általánosan kedvelt tagját fanciesali Joób Győző m. kir. csendőrhadnagyot — a hivatalos lap szerint — egészen váratlanul Turócz-szent-Mártonba helyezték át. A váratlan áthelyezés városunk társadalmának minden körében méltó sajnálatot keltett, mert ugy a hivatalos értekezésben, mint a magánéletben egyaránt általánosan kedvelt egyént vesztett el fanciesali Joób Győzőben, ki az idő rövidsége miatt csak szűkebb körben tartotta meg búcsuját folyó hó 1-én a Három róza vendéglőben.

Szabadságolás. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium Meszlényi Zoltán vármegyei kir. segéd-tanfelügyelőnek saját kérelmére felesztendei szabadság-időt engedélyezett azért, hogy az általa kezdeményezett „Tanítók biztosítási szövetkezet”-ét, Budapest székhellyel országosan szervezze. A humánus célú biztosító szövetkezet felkarolását, mint halljuk, a miniszter külön rendeletben fogja ajánlani a tanítók és hatóságok figyelmébe. Meszlényi ur a szabadságot folyó hó esején már meg is kezdte s a „Gazdák Biztosító Szövetkezetének” támogatásával legközelebb megindítja az akciót a nagyszabású terv keretén belül. A királyi tanfelügyelői hivatalnál való helyettesítésével egyelőre Matolcsy Pál, rimaszombati állami iskolai tanító, lapunk kitünő tollu munkatársa bizatott meg. Gratulálunk!

Bizalmatlansági szavazat egy képviselőnek. Nemrég történt tudvalevőleg, hogy Szentiványi Árpád országgyűlési képviselő állást foglalt a képviselőházban Veress József képviselőnek amaz indítványa ellen, hogy léptessék életbe az 1848. évi XX. törvényzikket. A dobsinai evangélikus egyház, mint Lőcséről jelentik a „Budapesti Hirlap”, minap tartott gyűlésén foglalkozott ezzel az ügygyel s elhatározta, hogy Szentiványi Árpád gömörmezei egyházkerületi felügyelőnek bizalmatlanságot szavaz. Veress Józsefet pedig üdvözlök nemes törekvéséért. Azt hisszük, hogy ez a bizalmatlansági nyilatkozat nem sokat árt a közpályán működő s tekintélyes pozíciót elfoglalt felügyelőnek, kit bizonyára a közérdek vezetett jelen állásfoglalásában is.

Orvosi jubilaum. Salgó-Tarjánban nagy ünnepségre készülnek. Az egész vidéken és ott is nagy szeretetnek örvendő Jungmann Mihály orvos ugyanis most tölti be működésének félszázados fordulóját s a községében f. hó 5-én diszgyűlésen fogják ünnepelni a derék öreg urat: „Jungmann-bácsi”-t, ki hosszú orvosi munkássága alatt sok jót tett a szenvedő emberiséggel. A diszgyűlés után bankett lesz.

Harangszentelés. A kövi-i evang. egyház az 1846. atöntött, de idővel elrepedt harangja helyett újat szerzett, a melynek felszentelést Terray Gyula gömöri evang. egyházmegye főesperese, Zachar Sámuel ratkói s Petrenkó János helybeli lelkész segédlete mellett folyó évi június 29-én végezte. — A felszentelő beszéd magas szárnyalású s aranyzó fősperesünktől megszokott modorban ugy a helybeli tiszta protestans hívókere, valamint a vidékről összerereglett közönségre, mely hatást gyakorolt. A 20 métermázsás harang Novotni Antal temesvári harangöntő szabadalma, midőn a Confirma Deus hoc opus igék elénekése után megszólalt, a közönségben igaz áhitatot keltett. A harang megszólalása után az áhítatos hívek a templomba gyűltek össze, hol is a helybeli lelkész történelmi visszpillantást vetve a sok üldözötteknek kitett articularis egyház történetébe, az új harang hivatását az előkre s halottakra ecsetelte. Isteni tisztelet végeztével az egyház által rendezett banketten a főesperes a legjobb és legalkotmányosabb királyunkra emelte poharát. Volt még több szebenél szebb tózt: Kuna Aurél főszolgabíró, Balthazar Jolsvai, Zachar ratkói lelkészek s még sok másoktól, s gyönyörködtünk a szellemi gyöngyökben. Ezeket a fehér asztal honorálta is, a mennyiben a kerületi leányiskolára, a kerületi evang. árvaházra s a jolsvai süketnéma intézetre mintegy 50 korona gyűlt be.

Babválasztás. A rozsnyói izr. községkerület június hó 25-én Bornemisza László alispán elnöke alatt tartotta rabbiválasztó közgyűlését. A két jelölt közül a példás rendben lefolyt választás alkalmával, Lemberger Izsakot, az elhunyt rabbi fiát 15 szótöbbséggel választotta meg dr. Weiszkopf Arthur rozsnyói magyar hitszónokkal szemben. A rozsnyói lapok e választással kapcsolatban ugyancsak erős hangon vádolják a helybeli köztisztviseltek és becsülések örvendő rabbit azzal, hogy terrorizálta a választókat, s hozzá nem illő módon nagyban korteskedett a megválasztott rabbi érdekében. Mi nem tudjuk az előzményeket, s így hozzá sem szólhatunk érdemileg a tárgyhöz, csak annyit mégis mondhatunk, a mit itt is ott is széltében beszéltek, hogy a küzdelmes választást mindkét párt részéről nagy erélyvel folytatott és elkezeredett korteskedés előzte meg. Hát az alkotmányos küzdelmek korszakát éljük, s e nélkül ugy látszik — papot sem lehet választani. — A választást különben mint halljuk, a kisebbségben maradt párt megfelelbezi.

Kinevezés. Galló István Zalaegerszegre történt kinevezése folytán megüresedett joggyakornoki állásra, a kassai kir. itélő tábla elnöke Györy György végzett joghallgatót segélydíjas joggyakornokká a rozsnyói kir. járásbíróshoz kinevezte.

Kétféle döntés. Ivánkovics János rozsnyói püspök egyházmegyéje papságához intézett körlevelében furcsa esetre hívja föl a figyelmet. Az 1899-ik évben történt ugyanis, hogy a közigazgatási bíróság egy fölmerült eset alkalmából kimondta, hogy „a templomok fenntartására szánt tőkék kamatai után — minthogy a templomok a hívők vallásérkölesi oktatására rendelték — a törvény értelmében tőkeamat-adó nem jár.” Egyházi körökben természetesen meglepődéssel fogadták ezt a bírói döntést; nem ugy azonban az adó kezelői, akik ignorálták a közigazgatási bíróság felfogását s tovább is kirótták a templomalapokra a tőkeamatadót, — és hogy csakugyan a finanszokknak volt igazuk, arról sajnálattal ad hirt a rozsnyói püspök, említett körlevelében tudtára adván papságának, hogy egy ujabban fölmerült eset alkalmából ugyancsak a közigazgatási bíróság előbbi határozatával merőben ellenkező határozatot hozott, a mennyiben kimondta hogy „a templom nem nyilvános közoktatás céljára szolgáló hely s így tőkéinek jövedelme nem vonható a törvényben biztosított adómentességi ked-

vezmény alá.” A rozsnyói püspök ezzel szemben] feltér-jesztést intézett a közigazgatási bírósághoz, egész reverenciával azt kérdezvén, hogy a két, homlokegyenest ellenkező indólassal hozott ellentétes határozat közül melyik felel meg az igazságnak? (Bp. N.)

Áthelyezés. A körünkből eltávoztott fanciesali Joób Győző csendőrhadnagy helyébe a csendőrkörületi parancsnokság, a pozsonyi V. kerületi csendőrpárancsnoksághoz beosztott Brokés Loránd tiszthelyettes bízta meg a rimaszombati csendőrállomás ideiglenes vezetésével, ki folyó hó 1-én már át is vette hivatalát.

Közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete f. hó 4-én, délután 2 órakor dr. Kovács László polgármester elnöke mellett közgyűlést tart, melyen igen érdekes és fontos tárgyak nyerne elintézték.

Tíz éves találkozó. Rozsnyón, kedden f. hó 1-én 10 éves találkozóra jöttek össze az ottani ág. ev. főgimnáziumnak az 1892-ik évben érettségét tett tanítványai. Az ünnepély, melyen a volt tanítványok közül megjelent Maurer Oszkár rozsnyói szolgabíró, Balczó Lajos jolsva-taploczai ág. ev. lelkész és dr. Weinberger Rezső helybeli ügyvéd vettek részt d. e. 10 órakor az ev. templomban tartott hálaadó isteni tisztelettel kezdődött, melyen Balczó Lajos szép alkalmi beszédet és alkalmi imat mondott el. Ezután az ünneplő ifjak volt tanáraiknál tisztelegtek. Déli 1 órakor a vasas fürdőben társas ebéd volt, a melyen a meghívott tanárok és más vendégek is megjelentek. Szép felkészítőkben természetesen nem volt hiány, a társaság kedélyes hangulatban a késő esti órákig maradt együtt s a volt tanítványok és tanáraik egy igazán szép és lélekemelő ünnepély emlékével váltak el egymástól azzal a kötelező ígérettel, hogy 10 év múlva ismét találkoznak.

Halálozás. Nagy bánatokban, nagy örömkömben, nagy küzdelmekben és szép lelki megjutalmazásban lefolyt élet szűnt meg, sok szeretettel, hittel és erővel megáldott szív dobogása állott meg egy tanulságos élet, vállasos lelkületű öreg asszony elhunytával köztünk június hó 28-ikán. Özv. Perjessy Lajosné, szül. Simon Mária halt meg 65 éves korában. A kik őt ismerték, hiszen mindenki ismerte, nagy tisztelettel vették körül, megbecsülve benne az anyai szeretet, okosság és fáradhatatlan munka példányserű alakját. Boldog megelégedettséget egyszerű külseje dacára is sok-sok vele hasonló koru de földi javakban dúskáló öreg asszony is megirigyelhette volna a szegény özvegy falusi papnének, a ki nagyon fiatalon már özvegyen maradt három kis gyermekkel s a nagy nélkülözések kétségbe ejtó kilátásával. De hitét, bizalmát, munkaszeretetét és kitartását csak megacélozta a csapás és ő az anyai szeretet hatalmas fegyverével kezében küzdött, harcolt egy özvegyi élet minden bajával, elfojtva a szív bánatát, leküzdve az élet számtalan nehézségeit, hogy egyedüli célját, gyermekeinek felnevelését megerhesse. Hitét és reményt, miket e cél felé haladó küzdelmében soha el nem vesztett, Isten áldása nyomon követte; jó gyermekeket adott neki, a kik testben és lélekben a mint növekedtek, ugy növekedtek az ő örömei is; ugy nőtt meg az ő nagy-nagy megjutalmaztatása is az Istenből. Nincs boldogabb a gyermekeiben boldog anyjánál a földön. Özvegy Perjessy Lajosné a legboldogabbak egyike volt. Eleteknek egyik fele imádság volt Istenhez a segedelemért, a másik fele hálaáldozat a vett jökért. Temetésén Szalóczy Dániel lelkész, ki a családnak régi barátja, a közvetlen érzelemtől áthatott szív teljes melegeit mondott gyönyörű imát, cseztelvén benne a tanulságot, mit az egyszerű özvegyasszony életéből merithetünk. A remek egyházi beszéd hatása meglátszott a nagyszámu résztvevő közönség minden tagján; s e hatást emelte a református énekkar több szép éneke. Családjá a következő gyászjelentést adta ki: „Perjessy Lajos főreáliskolai tanár és naje szül. Barányi Aranka; — Perjessy László kereskedelmi és polgári iskolai igazgató s neje szül. Molitórisz Etelka és gyermekei: László, Alice és Irén; — dr. Perjessy Mihály kir. törvényszéki elnök és neje szül. Köller Janka, a nagyszámu rokonság nevében is megsomorodott bánatos szívvél jelentjük edes, jó, felejtethetlen, önfelelőző anyánk, anyósunk illetve nagyanyánk özv. Perjessy Lajosné szül. Simon Mária nék élete 65-ik évében 1902. évi június 28-án délután 1/2 órakor történt gyászos elhunytát Kedves halottunk hült tetemeit folyó hó 30-án délután 4 órakor fogjuk a Szijjártó-utczai saját házból az ev. ref. vallás szertartása szerint a rimaszombati sirkertbe örök nyugalomra helyezni. Kesergő szívvel veszünk búcsút a mi szerettünkől, a ki gyermekeinek áldozta életének minden percét. Legyen áldott emléke!

Előléptetés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium Lachner György és Pokoly István nagy- rőcei, valamint Zujzon Sámuel dobsinai állami polgári iskolai tanárokat egy fizetési fokozattal előléptette.

A helybeli kereskedő ifjak f. hó 6-án a Széchenyi-kertben egy korona belépti-díj mellett tartják sikeresnek ígérkező nyári multságukat, mely iránt a közönség körében élénk érdeklődés mutatkozik. Kívánatos volna, hogy kedvező időjárásuk legyen és a jótékony czéit mennél többen támogassák.

Az adókövetési bizottság működése városunkban f. hó 2-ikán véget ért s a következő három évi ciklusra a harmad osztályu kereseti adó követése meg van állapítva. A bizottság, melynek elnöke Bocskó Dániel volt s melynél a kincstári előadó tisztét eleinte Marton Imre, később Baintner Arnold p. ü. titkárok töltötték be, sok tekintetben elég méltányosan járt ugyan el, de azért valószínű, hogy lesznek felebbezések, mert hat elégedetlenek mindig vannak s adót senki se fizet szívesen. Különösen annyit nem, a mennyit reáronak.

Bank mellékely. Az osztrák-magyar bank miskolci fiókjának mellékelye: a rimaszombati takarékpénztár már megkezdte működését, s ez alkalmából itt járt a napokan Reich N. a miskolci fiók főnöke, ki most körutját végzi. A takarékpénztár igazgatósága a főnök tiszteletére kedélyes társas vacsorát adott, melyen a felügyelőség tagjai és a tisztviselők is résztvettek.

Pályázat. A helybeli kir. törvényszéknél áthelyezés folytán megüresedett s 1000 korona évi fizetéssel s 360 korona évi lakpénzzel jávalalmazott irnoki állásra a kir. törvényszéki elnök pályázatot hirdet. — A kérvények július hó 27-éig adandók be. Az állásra csak oly pályázó fog kinevezeteni, a ki a telekkönyvi szakvizsgát letette s testi alkalmatos voltát közhatalos orvosi bizonyítvánnyal igazolja.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak — kik szeretett jó anyánk végtisztességén megjelenni szivesek voltak és részvételükkel fájalmunkat enyhíteni igyekeztek — ez uton is kifejezzük hálás köszönetünket. — Rimaszombat, 1902. július 2.

Perjessy Lajos,
m. kir. főreál iskolai tanár.

Perjessy László,
m. kir. polg. és f. keresk. isk. ig.

Dr. Perjessy Mihály,
kir. törvénytudományi elnök.

Ferenczy István reliquiái. A „Pesti Hirlap”-ban f. hó 1-én a Markó Miklós jeles tollából szép cikk jelent meg, melyből megtudjuk, hogy az épülő szépművészeti múzeum szobrászati osztályán a Ferenczy szobában fogják elhelyezni a már Budapestre szállított reliquiákat, szám szerint 14 mellszobrot, mintegy 30 domborművet és 40 rézmetszetet, továbbá VII. Pius pápa érmeit és ajándékait, a művész négy darab becses vázlatkönyvét és jegyzeteit, valamint a „magyar történelmi képesarnok” szokszorosított kiadványait és az akkori kezdetleges véső-eszközöket is. — A mellszobrok közül kiválik első sorban Kazinczy Ferencz mellszobra, melyet Strobl szobrászatanár valamennyi között a legjobbnak talált. Korbü viseleti hajdisszal van megörökítve Schoedlné, a Nemzeti színház művésznője, mely szobormű az 1847-iki nagy tűzvész alkalmával kissé megsérült. Jó Rudnay esztergomi herceggel mellszobra, továbbá a művész Ferenczy István önmagáról készített szobra; Széchy Mária, a Murányi Venus és férje, Wesselényi Ferencz nádor az aranygyapjas-rend köntösében; Felsőbüki Balog János, Bars megye követe; Fáy András az első hazai takarékpénztár megalapítója; Nagy Pál szepesi követ; egy Mátyási nevű költő mellszobra, ki műveit ezen a czímen adta ki: „Semminél több valami” és végül Pólya Pál hírneves orvos mellszobra. Igen érdekes Izsó Miklóssal való közös kis mellszobra, melyet egy szökőkút fölé terveztek. A hagyatékban átvétetett több igen szép antik bronz szobrocska, melyeket Ferenczy akkor szerzett meg, midőn tanulmányi éveit Rómában, Canova s Thorwaldsen mesterek műtermében töltötte. A harmincz darab dombormű között legkiválóbbak azok, melyeket Ferenczy a szabadságharcz után alkotott meg; ezek közül kiválik „A lenyűgözött baba” című dombormű. — Nagybecsűek Ferenczynek VII. Pius pápától kapott érmei és ajándékai az 1823-ik évből neki ugyanis, mint Canova bizalmas emberének, szabad bejárása volt a Vatikán palotájába, dacára annak, hogy Ferenczy református volt s egy testvére mint ref. pap halt meg. Midőn 1824-ben Rómából eltávozott, egy pompás domborművel lepté meg a pápát, annak jól eltalált arczképével, melyen latinul e fölrás olvasható: „Pannónia hódolata a pápának.” Az udvarias pápa két régi éremmel és egy arany nyaklánczsal ajándékozta meg az első magyar szobrászt. A pápának adott dombormű nagytitot rajzát egy nagybecsű vázlatkönyvben a művész unokaöccsese, Harmatz Loránd miniszteri fogalmazó őrizte, ugyancsak ő nála voltak a művész naplója és utilevelei is, melyek már szintén az átadott ereklyék közt vannak.

A rimaszombati polgári olvasóköri f. é. június hó 29-én a „Széchenyi kert”-ben — saját alapja javára — nyári mulatságot rendezett, mely sok viszon tagság után végre gyönyörű, derült időben, szépen sikerült. A nagy meleg miatt csak este 6 óra táján kezdett az érdeklődők s a tánczosok nagy serege mutatkozni s egy fél 7 órakor meg is kezdődött a tánc Csiki Soma zenekarának hangjai mellett. A közönséget a csinos kivitelű rendezői jelvényekkel ellátott aranyifjúság fogadta a lampionokkal és virágokkal díszített városkerti fedett helyiség bejáratánál. Az első négyest körülbelül 32 pár táncolta. A mulatság, melyben városunk polgárájának színe java vett részt, a legpompásabb hangulatban a késő éjjeli órákban végződött, felejthetetlen emléket hagyva a mulató ifjúság szívében. Az erkölcsileg és anyagilag szépen sikerült nyári mulatság részben Dr. Kármán Aladár vigalmi bizottsági elnök jeles rendező kezének köszönheti sikerét.

Nyári menetrend. A menetrend minket legközelebből érdeklő részét a közönség tájékoztatása végett közöljük A Feled-Tiszolez vonalon. *Feled* ind. 7 ó. 24 p. reggel a Budapest felől jövő éjjeli vonat s ide érkezik 7 ó. 59 p. A következő vonat indul Feledről 9 ó. 05 p. (ez Miskolezról reggel 6 óra 40 p.-kor indul) érkezik ide 9 óra 45 p. s indul 9 óra 50 p.-kor Tiszolez felé, hova 12 óra 10 p.-kor érkezik és összeköttetése van a Zólyom felé menő vonathoz, mely 1 órakor indul s 8 óra 08 p.-kor este van Zólyomban. Feledről indul aztán a Budapest felől jövő gyorsvonat kapcsolata: 11 óra 45 p.-kor d. e., ide érkezik 12 óra 20 perczkor s indul felfelé: 12 ó. 22 perczkor, érkezik Tiszolezra 2 óra 33 perczkor. Délután a Miskolez felől jövő — onnan 11 órakor induló vonat, Feledről indul: 1 óra 25 perczkor, érkezik ide 2 órakor és feloszlik; — aztán indul egy d. u. 4 órakor a Budapest—Füleki vonattal kapcsolatban, ide érkezik 4 óra 35 perczkor és 4 óra 40 perczkor indul Tiszolez felé, érkezik oda 6 óra 57 perczkor este. A Miskolezról 3 óra 21 perczkor induló vonat ide 6 óra 15 perczkor érkezik s itt feloszlik s a d. u. Budapestre induló gyorsvonat este 8 óra 45 perczkor van itt s szintén feloszlik. A Miskolezról 6 óra 50 perczkor este induló vonat ide érkezik 10 óra 05 perczkor s megy Tiszolez felé 10 óra 8 perczkor, oda érkezik 12 óra 18 perczkor. Ehhez van csatlakozása a Várgedéről 9 órakor induló u. n. fűrdővonatnak is. — A vonatok indulása következő: Reggel 6 óra 37 perczkor indul innen Miskolez felé a Tiszolezről 4 óra 34 perczkor elindult vonat, érkezik Miskolezra d. e. 9 óra 20 perczkor. — Innen indul 8 óra 09 perczkor Budapest felé az oda 12 óra 35 perczkor érkező gyorsvonat. Délőtt indul 10 óra 36 perczkor a Miskolezra 1 óra 37 perczkor, Budapestre este 7 órakor érkező vonat. Délután 3 óra 11 perczkor indul Miskolez felé az oda 5 óra 55 perczkor érkező vonat; ennek azonban összeköttetése van a várgedei fűrdővonattal is, a mennyiben Feledről 3 óra 51 perczkor indul és Várgedén van 4 óra 10 perczkor. A következő vonat 4 óra 36 perczkor indul délután Budapest felé, hova 9 óra 15 perczkor este érkezik mint gyorsvonat. Este 7 óra 25 perczkor indul a vonat Miskolez és Budapest felé; előbbi helyre 10 óra 20 perczkor, utóbbira reggel 5 óra 20 perczkor érkezik.

A m. kir. áll. mentelep újra megélénkül, amennyiben a négy hónap óta a fedezetési állomásokon tartózkodó legénység bevonult. Az első transport elsején érkezett, s most naponta jönnek a szállítmányok, 3—4 ére már együtt lesznek teljes számban.

A könnyelműség áldozata. Daczára annak, hogy a törvény szigorral tiltja a dinamitnak avatatlan kezekbe való jutását, Vitrop N. uraji legénynek mégis sikerült valahonnan csenni egy patront. A napokban lakadalmos lévén, amint hozzátartozóival egy kocsin boros fővel ült, szivarja végével megakartta gyujtani a patron rövid kanóczát de szerencsétlenségére oly rövid volt a kanócz, hogy elhajítani a patron nem volt ideje; a kezében szétrobbant s mindkét kezét leszakította, egyik szemét megsebezte s a kocsin ülők is mind kisebb-nagyobb zuzódást szenvedtek. A szerencsétlen legényt sietve az ózdi gyári kórházba szállították, hol a gyárnak orvosa dr. Uthy István szakavatottsággal mindkét karját amputálta s megmentette az életnek, mert a nagy vérvesztés miatt már a sir szélén állott. Ha felgyógyul, elmehet koldulni meggondolatlan könnyelműsége miatt.

Öngyilkosság. A helybeli m. kir. állami menteleposztálytól Balassa-Gyarmatra kihelyezett Szudi Gyula káplár mult hó 23-án agyonlőtte magát. Az osztály parancsnoka: Illgner Nándor kapitány az eset után nyomban Balassa-Gyarmatra utazott s ott megejtette a vizsgálatot A jórával fiatal káplárt szerencsétlen szerelem űzte a halálba.

Nyilttér.)*

Nyilatkozat.

Törköly László ur megbízottjainak a „Gömör-Kishont” utóbbi számban tett nyilatkozatára a következőket válaszolom. Urinöket tudva és akarva soha meg nem sértettem. Ha a körülmények kényszerítő hatásától sodortatva valaha megfeledeztem volna a köteles tiszteletéről, mindig készséggel ajánlottam fel a legteljesebb elégtételt. Nem volt szükségem soha senkinek, legkevésbé Törköly urnak „rendreutásására.” A nyilatkozat e része tévedés is, mert a köztem és Törköly ur közt történt összehozalkozásnál a nyilatkozó urak egyike sem volt jelen s így állításuk nem is alapulhatnak személyes tapasztalatokon. Az ügy részleteire nézve hivatkozom a már közzétett s Törköly ur megbízottainak aláírásával is hitelesített jegyzőkönyvekre. Ennyit kívántam a tényekre nézve megjegyezni.

A mi pedig eljárásukat illeti, melylyel köztisztületben álló előkelő urót kívánunk a férfiak affairejébe belevonni s hírlapi meghuzrolásával akarnak mosakodni, arra nézve megjegyzésem nincs, azt a józlelű közönség érdemleges elbirálására bízom.

Makfalvi Ferencz.

*) E rovat alatt közlöttekért felelősséget nem vállal a szerk.

Eladó azonnal.

A rimaszombati főter és Jánosi-utca sarkán lévő emeletes ház, a hozzátartozó hátulsó telekkel együtt azonnal eladó, — esetleg 6 évre bérbe is kiadó.

Értekezhetni levélileg **Konyha Géza** tulajdonosnál **Ujpest.** Baross-utca 50. sz. alatt.

Tanuló.

Egy 13—14 éves jómagaviseletű fiu — tisztességes szülők gyermeke — a ki magyarul jól és folyékonyan olvasni és helyesen írni tud, könyvnyomdász tanulólul felfogadtatik Rimaszombatban **Rábely Miklósnál.**

Eladó.

Jó karban lévő 30 lóerejű

vizkerék

eladó. — Bővebb felvilágosítással szolgál „Gácsi posztógyár” **Gács.**

1—3

Kézimunka tanfolyam.

3—3

Van szerencsém a t. szülőknek tudomására adni, miszerint az iskolai szünidő alatt leányoknak kézimunka oktatásra tanfolyamot nyitok és úgy kezdőket, valamint már előhaladottakat elfogadok.

Csillag Mórné,

Szűjjártó-utca 80. sz. a. — Éva János-féle ház.

A rimaszombati takarékpénztár

1903. évi január 1-től

az állandó betét után 4 % -ot,
felmondási jog-biztosítással elhelyezett betét után 3 1/2 % -ot,
és felmondáshoz nem kötött betét után 2 1/2 % -ot,
fizet; egyidejűleg rendes váltó-kölcsön után 7 % -ot
és jelzálog-kölcsöntől 6 1/2 % -ot
szed. — Rimaszombat, 1902. évi július hó 1-én.

Az Igazgatóság.

Kiadó lakás.

A Tompa-tér és Andrassy-ut sarkán lévő újonnan épült házban egy igen szép, földszinti 3 szobás lakás mellékhelyiségekkel **november hó 1-ére** bérbe vehető. — Ugyanott **két bolthelyiség** azonnal kiadó. — Tudakozódásokra értesítéssel bármikor szívesen szolgál ugyanott a tulajdonos: **Andrási László** fényképész.

Kiadó lakások.

Rimaszombatban a **Ferenczy-utca 6. sz.** alatt a kir. törvénytud és vármegyeháza közelében egy 3 szobás utcai lakás újonnan festve, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel u. m. előcsarnok, konyha, kamara, pincze, padlás és zöldségeskertetel együtt azonnal, esetleg augusztus 1-től bérbe kiadó. — **Továbbá: a Szűjjártó utca 12. sz.** alatti udvarban **Benyó Géza** tulajdonát képező, a fentjegyzett mellékhelyiségekkel ellátott ugyanoly nagyságú újonnan épült lakház szintén azonnal, esetleg augusztus 1-től bérbe kiadó. 2—*

Értekezhetni **Benyó Béla** házbirtokossal.

Hirdetmény.

356. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbíró 1902. évi P. u. 35/1. számú végzése következtében **Nagy József** által képviselt **Fáy István** javára **Husztli András** ellen 437 korona 40 fillér s járuléka erejéig 1902. évi június hó 3-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1400 koronára becsült cséplőgép, mén-esikő, ökor, tinóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíró 1902. évi V. 238/2. sz. végzése folytán 437 kor. 40 fill. tőkekövetelés, ennek 1895. évi május hó 1-ső napjától járó 5%-os kamatai és eddig összesen 104 kor. 20 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Serkében alperesnél leendő eszközésére **1902. évi július hó 14-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Rimaszécs, 1902. évi június hó 26-án

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Eladó kanczák.

Dr. Stojkovits Emil ur várgedei gazdaságában eladó 2 darab számfeletti, **mura-közi kancza** (ardenni ménnel fedezve). Ára 180 frt. — Bővebb felvilágosítással szolgál Várgedén — **Olman István,** ispán.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával czél szerűen s gondosan gyártott jóhírű gépeit a **nyári időnyre.** nevezetesen:

Cséplőkészleteit könnyű járással járgány vagy gőzmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit, járgányhajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy anélkül. **Backer- és magtár-rostait,** továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-bereendezéseket,** m. p.: **Henze-fűzők, kavaró készülékek, maláta- és burgonyazúzókat, malomberendezéseket** stb.

Gépgyárunk gyártmányainak **jelentékeny készletét tartjuk állandóan.**

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.

5—6